

KONWENCJA

o różnorodności biologicznej,

sporządzona w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r.

(Dz. U. z dnia 6 listopada 2002 r.)

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 5 czerwca 1992 r. została sporządzona w Rio de Janeiro Konwencja o różnorodności biologicznej, w następującym brzmieniu:

Przekład

Konwencja o różnorodności biologicznej

Preambuła

Strony niniejszej konwencji,

świadome istotnego znaczenia różnorodności biologicznej oraz ekologicznych, genetycznych, społecznych, ekonomicznych, naukowych, edukacyjnych, kulturowych, rekreacyjnych i estetycznych wartości różnorodności biologicznej i jej elementów,

świadome również znaczenia różnorodności biologicznej dla ewolucji oraz dla funkcjonowania systemów podtrzymujących życie w biosferze,

stwierdzając, że ochrona różnorodności biologicznej jest wspólną sprawą ludzkości,

potwierdzając, że państwa mają suwerenne prawa do własnych zasobów biologicznych,

potwierdzając również, że państwa są odpowiedzialne za ochronę swojej różnorodności biologicznej oraz za zrównoważone użytkowanie własnych zasobów biologicznych,

zaniepokojone faktem, że niektóre działania ludzkie w istotny sposób zmniejszają różnorodność biologiczną,

świadome powszechnej niedostatecznej ilości informacji i wiedzy dotyczącej różnorodności biologicznej oraz pilnej potrzeby rozwijania naukowych, technicznych oraz instytucjonalnych możliwości w celu zrozumienia podstaw tego zagadnienia, umożliwiającego planowanie i realizowanie odpowiednich działań,

stwierdzając konieczność przewidywania, zapobiegania oraz zwalczania pierwotnych przyczyn znacznego zmniejszenia się lub utraty różnorodności biologicznej,

stwierdzając także, że w przypadku groźby znacznego zmniejszenia lub utraty różnorodności biologicznej brak pełnej wiarygodności naukowej danych nie powinien być powodem opóźnienia podejmowania działań mających na celu uniknięcie lub zmniejszenie tej groźby,

stwierdzając ponadto, że podstawowym wymogiem dla ochrony różnorodności biologicznej jest ochrona ekosystemów i naturalnych środowisk in-situ oraz utrzymanie i restytucja zdolnych do życia populacji gatunków w ich naturalnych środowiskach;

stwierdzając ponadto, że działania ex-situ, podejmowane zwłaszcza na obszarze kraju pochodzenia danych gatunków odgrywają także znaczącą rolę,

uznając ścisłą i tradycyjną zależność od zasobów biologicznych wielu tubylczych i lokalnych społeczności prowadzących tradycyjny tryb życia oraz potrzebę sprawiedliwego podziału korzyści wynikających z wykorzystania tradycyjnej wiedzy, innowacji i praktyk związanych z ochroną różnorodności biologicznej oraz zrównoważonego użytkowania jej elementów,

uznając także doniosłą rolę, jaką odgrywają kobiety w ochronie i zrównoważonym użytkowaniu różnorodności biologicznej oraz potwierdzając potrzebę pełnego udziału kobiet na wszystkich szczeblach procesu podejmowania i wdrażania decyzji dotyczących ochrony różnorodności biologicznej,

podkreślając znaczenie oraz potrzebę wspierania międzynarodowej, regionalnej i globalnej współpracy pomiędzy państwami i organizacjami międzyrządowymi oraz pozarządowymi na rzecz ochrony różnorodności biologicznej i zrównoważonego użytkowania jej elementów,

przyznając, że zapewnienie nowych i dodatkowych środków finansowych oraz odpowiedniego dostępu do właściwych technologii może zasadniczo zmienić zróżnicowanie światowych możliwości przeciwdziałania utracie różnorodności biologicznej,

przyznając ponadto, że niezbędne są przepisy szczególne na rzecz państw rozwijających się, w tym zapewnienie nowych i dodatkowych środków finansowych oraz odpowiedniego dostępu do właściwych technologii,

uznając, w tym względzie, specyficzne warunki państw najsłabiej rozwiniętych oraz małych państw wyspiarskich,

przyznając, że istnieje potrzeba znacznych inwestycji na rzecz zachowania różnorodności biologicznej oraz że oczekuje się, iż inwestycje te przyniosą wiele ekologicznych, ekonomicznych i społecznych korzyści,

uznając, że rozwój gospodarczy i społeczny oraz likwidacja ubóstwa są głównymi i podstawowymi priorytetami państw rozwijających się,

świadome faktu, że ochrona oraz zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej mają kluczowe znaczenie dla wyżywienia i zaspokojenia zdrowotnych oraz innych potrzeb wzrastającej populacji ludzkiej na świecie i że w tym celu niezbędny jest dostęp i podział zasobów genetycznych i technologicznych,

uznając, że ochrona i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej umocni przyjazne stosunki pomiędzy państwami i przyczyni się do pokoju na świecie,

pragnąc wzmocnić i uzupełnić istniejące międzynarodowe porozumienia dotyczące ochrony różnorodności biologicznej i zrównoważonego użytkowania jej elementów oraz

zdecydowane chronić i użytkować w zrównoważony sposób różnorodność biologiczną w interesie obecnych i przyszłych pokoleń,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Cele

Celami niniejszej konwencji, realizowanymi zgodnie z jej odpowiednimi postanowieniami, jest ochrona różnorodności biologicznej, zrównoważone użytkowanie jej elementów oraz uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystywania zasobów genetycznych, w tym przez odpowiedni dostęp do zasobów genetycznych i odpowiedni transfer właściwych technologii, z uwzględnieniem wszystkich praw do tych zasobów i technologii, a także odpowiednie finansowanie.

Artykuł 2

Definicje

Dla celów niniejszej konwencji:

"Różnorodność biologiczna" - oznacza zróżnicowanie wszystkich żywych organizmów pochodzących, inter alia, z ekosystemów lądowych, morskich i innych wodnych ekosystemów oraz zespołów ekologicznych, których są one częścią. Dotyczy to różnorodności w obrębie gatunku, pomiędzy gatunkami oraz ekosystemami.

"Zasoby biologiczne" - obejmują zasoby genetyczne, organizmy i ich części, populacje i jakiegokolwiek inne żywe elementy ekosystemu, które faktycznie lub potencjalnie mogą być wykorzystywane lub stanowić mogą wartość dla ludzkości.

"Biotechnologia" - oznacza każde rozwiązanie technologiczne, które wykorzystuje systemy biologiczne, żywe organizmy lub ich pochodne do wytworzenia lub modyfikowania produktów lub procesów.

"Kraj pochodzenia zasobów genetycznych" - oznacza kraj, który posiada te zasoby genetyczne w warunkach in-situ.

"Kraj dostarczający zasoby genetyczne" - oznacza kraj dostarczający zasoby genetyczne ze źródeł in-situ, zarówno populacji gatunków dzikich, jak i udomowionych, lub ze źródeł ex-situ, które mogą, ale nie muszą pochodzić z tego kraju.

"Udomowione lub hodowlane gatunki" - oznaczają gatunki, na których proces ewolucyjny wywierał wpływ człowiek w celu zaspokojenia swoich potrzeb.

"Ekosystem" - oznacza dynamiczne zgrupowanie roślin, zwierząt, mikroorganizmów oraz ich nieożywione środowisko wspólnie tworzące jednostkę funkcjonalną.

"Ochrona ex-situ" - oznacza ochronę składników różnorodności biologicznej poza ich naturalnymi siedliskami.

"Materiał genetyczny" - oznacza jakiegokolwiek materiał roślinny, zwierzęcy, mikrobiologiczny lub innego pochodzenia, zawierający funkcjonalne jednostki dziedziczności.

"Zasoby genetyczne" - oznaczają materiał genetyczny posiadający faktyczną lub potencjalną wartość.

"Siedlisko" - oznacza miejsce lub typ miejsca, w którym organizm lub populacja występuje w sposób naturalny.

"Warunki in-situ" - oznaczają warunki, w których zasoby genetyczne występują w ekosystemach lub naturalnych siedliskach, a w przypadku gatunków udomowionych lub hodowlanych, w otoczeniu, w którym rozwinęły swoje charakterystyczne właściwości.

"Ochrona in-situ" - oznacza ochronę ekosystemów i naturalnych siedlisk oraz utrzymanie i restytucję zdolnych do życia populacji gatunków w ich naturalnym środowisku, a w przypadku gatunków udomowionych lub hodowlanych, w środowisku, w którym rozwinęły swoje charakterystyczne właściwości.

"Obszar chroniony" - oznacza obszar określony geograficznie, który jest wyznaczony, objęty odpowiednimi regulacjami i zarządzany dla osiągnięcia określonych celów związanych z ochroną.

"Regionalna organizacja integracji gospodarczej" - oznacza organizację utworzoną przez suwerenne państwa danego regionu, które przekazały jej kompetencje w sprawach objętych niniejszą konwencją i odpowiednio upoważniły ją, zgodnie z ich wewnętrznymi procedurami, do podpisania, ratyfikowania, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia do niniejszej konwencji.

"Zrównoważone użytkowanie" - oznacza użytkowanie elementów różnorodności biologicznej w taki sposób i z taką intensywnością, żeby nie prowadziło ono do jej zmniejszenia w długim czasie i tym samym pozwoliło utrzymać jej potencjał w stanie odpowiadającym potrzebom i aspiracjom obecnych oraz przyszłych pokoleń.

"Technologia" - obejmuje biotechnologię.

Artykuł 3

Zasady

Zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych oraz zasadami prawa międzynarodowego, państwa mają suwerenne prawo wykorzystywania swoich własnych zasobów zgodnie z własną polityką w zakresie środowiska oraz ponoszą odpowiedzialność za zapewnienie, że działalność w ramach ich jurysdykcji lub kontroli nie powoduje szkody w środowisku innych państw lub na obszarach znajdujących się poza jurysdykcją krajową.

Artykuł 4

Zakres jurysdykcji

Z zastrzeżeniem praw innych państw i jeżeli niniejsza konwencja w wyraźny sposób nie przewiduje inaczej, postanowienia niniejszej konwencji mają zastosowanie dla każdej Umawiającej się Strony:

- (a) w przypadku elementów różnorodności biologicznej - na obszarze znajdującym się w granicach krajowej jurysdykcji, oraz
- (b) w przypadku procesów i działań, niezależnie od tego, gdzie wystąpią ich skutki, prowadzonych pod jej jurysdykcją lub kontrolą, na obszarach objętych jej jurysdykcją krajową lub leżących poza jej granicami.

Artykuł 5

Współpraca

Każda z Umawiających się Stron, w miarę możliwości i potrzeby, współpracuje z innymi Umawiającymi się Stronami, bezpośrednio lub w razie potrzeby przez kompetentne organizacje międzynarodowe, w zakresie obszarów znajdujących się poza jurysdykcją krajową oraz w innych sprawach będących przedmiotem ich wspólnego zainteresowania na rzecz ochrony różnorodności biologicznej i zrównoważonego użytkowania jej elementów.

Artykuł 6

Ogólne działania na rzecz ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej

Każda Umawiająca się Strona, zgodnie ze swoimi szczególnymi warunkami i możliwościami:

- (a) opracowuje krajowe strategie, plany lub programy dotyczące ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej bądź dostosowuje w tym celu istniejące strategie, plany lub programy, które odzwierciedlają, inter alia, działania przewidziane w niniejszej konwencji, właściwe dla danej Umawiającej się Strony, oraz
- (b) włącza, w miarę możliwości i potrzeby, ochronę i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej do odpowiednich sektorowych i międzysektorowych planów, programów i polityk.

Artykuł 7

Identyfikacja i monitoring

Każda Umawiająca się Strona, w miarę możliwości i potrzeby, w szczególności dla celów artykułów od 8 do 10:

- (a) identyfikuje elementy różnorodności biologicznej istotne dla jej ochrony i zrównoważonego użytkowania, z uwzględnieniem przykładowej listy kategorii wymienionych w załączniku I;
- (b) monitoruje, poprzez pobieranie próbek lub innymi metodami, elementy różnorodności biologicznej zidentyfikowane stosownie do litery (a), z uwzględnieniem tych elementów, które wymagają pilnych działań ochronnych oraz mają największą potencjalną wartość dla zrównoważonego użytkowania;
- (c) identyfikuje procesy i kategorie działań, które mają lub mogą mieć znaczny negatywny wpływ na ochronę i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej, oraz monitoruje ich skutki przez pobieranie próbek lub za pomocą innych technik, oraz
- (d) gromadzi i opracowuje, za pomocą każdego systemu, wyniki identyfikacji i monitoringu uzyskane stosownie do liter (a), (b) i (c).

Artykuł 8

Ochrona in-situ

Każda Umawiająca się Strona, w miarę możliwości i potrzeb:

- (a) ustanawia system obszarów chronionych lub obszarów, na których muszą być podjęte specjalne działania w celu ochrony różnorodności biologicznej;
- (b) opracowuje w miarę potrzeby zalecenia dotyczące wyznaczania, ustanawiania i zarządzania obszarami chronionymi lub obszarami, na których należy podjąć szczególne działania w celu ochrony różnorodności biologicznej;
- (c) obejmuje odpowiednimi regulacjami i zarządza zasobami biologicznymi ważnymi dla zachowania różnorodności biologicznej zarówno na obszarach objętych ochroną, jak i poza ich granicami, mając na względzie zapewnienie ochrony tych zasobów i zrównoważone ich użytkowanie;
- (d) wspiera ochronę ekosystemów i naturalnych siedlisk oraz utrzymanie zdolnych do życia populacji gatunków w ich naturalnym otoczeniu;
- (e) wspiera z punktu widzenia środowiska racjonalny i zrównoważony rozwój na obszarach sąsiadujących z obszarami chronionymi, mając na uwadze wzmocnienie ochrony tych obszarów;
- (f) odtwarza i przywraca do stanu poprzedniego ekosystemy, które uległy degradacji, oraz popiera restytucję zagrożonych gatunków, inter alia, poprzez opracowanie i wprowadzenie w życie odpowiednich planów lub innych strategii zarządzania;
- (g) ustanawia lub utrzymuje środki umożliwiające regulowanie, zarządzanie lub kontrolę ryzyka związanego z użytkowaniem i uwalnianiem żywych, zmodyfikowanych biotechnologicznie organizmów, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko i wpływać na ochronę oraz zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej, biorąc także pod uwagę zagrożenia dla ludzkiego zdrowia;
- (h) zapobiega wprowadzaniu, kontroluje lub tępi te obce gatunki, które zagrażają ekosystemom, siedliskom lub gatunkom;
- (i) dąży do zapewnienia niezbędnych warunków umożliwiających zharmonizowanie stosowanych praktyk użytkowania różnorodności biologicznej z zasadami jej ochrony i zrównoważonym użytkowaniem jej elementów;
- (j) stosownie do swojego ustawodawstwa krajowego respektuje, chroni i utrzymuje wiedzę, innowacje oraz praktyki stosowane przez tubylcze i lokalne społeczności, prowadzące tradycyjny tryb życia sprzyjający ochronie i zrównoważonemu użytkowaniu różnorodności biologicznej oraz wspiera ich szersze stosowanie za zgodą i przy udziale osób, które dysponują taką wiedzą, stosując innowacje i praktyki, oraz zachęca do równego podziału korzyści płynących z wykorzystania tej wiedzy, innowacji i praktyk;
- (k) opracowuje lub utrzymuje niezbędne regulacje prawne i/lub inne przepisy dotyczące ochrony zagrożonych gatunków i populacji;
- (l) reguluje lub zarządza odpowiednimi procesami i kategoriami działań w przypadku, gdy stosownie do artykułu 7 zostanie stwierdzony istotny negatywny wpływ na różnorodność biologiczną;

(m) współpracuje przy zapewnianiu finansowej i innej pomocy na rzecz ochrony in-situ określonej powyżej w literach (a) do (l), w szczególności dla państw rozwijających się.

Artykuł 9

Ochrona ex-situ

Umawiająca się Strona, w miarę możliwości i potrzeb, przede wszystkim w celu rozszerzenia działań in-situ:

- (a) podejmuje działania dla ochrony ex-situ elementów różnorodności biologicznej, najlepiej w kraju pochodzenia takich elementów;
- (b) ustanawia i utrzymuje środki ułatwiające ochronę ex situ oraz dla badań nad roślinami, zwierzętami i mikroorganizmami, najlepiej w kraju pochodzenia zasobów genetycznych;
- (c) przyjmuje środki mające na celu restytucję i odtworzenie zagrożonych gatunków oraz ich ponowne wprowadzenie do ich naturalnych siedlisk przy zachowaniu odpowiednich warunków;
- (d) reguluje i kieruje pozyskiwaniem zasobów biologicznych z naturalnych siedlisk dla ochrony ex-situ w taki sposób, aby nie zagrażało ono ekosystemom i populacjom gatunków in-situ, z wyjątkiem sytuacji, w których specjalne tymczasowe działania ex-situ są niezbędne zgodnie z literą (c);
- (e) współpracuje przy zapewnieniu finansowej i innej pomocy dla ochrony ex-situ określonej powyżej w literach od (a) do (d) oraz przy ustanowieniu i utrzymaniu środków ułatwiających ochronę ex-situ w krajach rozwijających się.

Artykuł 10

Zrównoważone użytkowanie elementów różnorodności biologicznej

Każda Umawiająca się Strona, w miarę możliwości i potrzeb:

- (a) włącza problematykę ochrony i zrównoważonego użytkowania zasobów biologicznych w proces podejmowania decyzji na szczeblu krajowym;
- (b) stosuje środki dotyczące wykorzystania zasobów biologicznych w celu uniknięcia lub zmniejszenia negatywnego wpływu na różnorodność biologiczną;
- (c) chroni i zachęca do zwyczajowego wykorzystywania zasobów biologicznych, zgodnie z tradycyjnymi praktykami kulturowymi, które odpowiadają wymogom ochrony i zrównoważonego użytkowania;
- (d) udziela pomocy społecznościom lokalnym w opracowywaniu i stosowaniu działań naprawczych na obszarach zdegradowanych, gdzie różnorodność biologiczna została zmniejszona, oraz
- (e) zachęca do współpracy pomiędzy swoimi organami rządowymi a swoim sektorem prywatnym w opracowywaniu metod sprzyjających zrównoważonemu użytkowaniu zasobów biologicznych.

Artykuł 11

Środki stymulujące

Każda Umawiająca się Strona, w miarę możliwości i potrzeb, podejmuje działania ekonomiczne i społeczne, które odgrywają rolę środków stymulujących dla ochrony i zrównoważonego użytkowania elementów różnorodności biologicznej.

Artykuł 12

Badania naukowe i szkolenie

Umawiające się Strony, biorąc pod uwagę szczególne potrzeby państw rozwijających się:

- (a) ustanawiają i realizują programy naukowego i technicznego nauczania i szkolenia w zakresie działań służących identyfikacji, ochronie i zrównoważonemu użytkowaniu różnorodności biologicznej i jej elementów, a także udzielają pomocy w takim nauczaniu i szkoleniu, na szczególne potrzeby państw rozwijających się;
- (b) wspierają i zachęcają do prowadzenia badań naukowych, które przyczyniają się do ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz popierają, w szczególności w państwach rozwijających się, inter alia, zgodnie z decyzjami podjętymi przez Konferencję Stron na podstawie zaleceń Pomocniczego Organu Doradczego do Spraw Naukowych, Technicznych i Technologicznych, oraz
- (c) stosownie do postanowień artykułów 16, 18 i 20 popierają i współpracują w zakresie wykorzystania postępu naukowego osiągniętego w badaniach nad różnorodnością biologiczną dla rozwoju metod ochrony i zrównoważonego użytkowania zasobów biologicznych.

Artykuł 13

Edukacja i świadomość społeczna

Umawiające się Strony:

- (a) wspierają i zachęcają do zrozumienia znaczenia ochrony różnorodności biologicznej i niezbędnych działań w zakresie jej ochrony, jak również propagowania tego zagadnienia za pomocą środków masowego przekazu i programów edukacyjnych, oraz
- (b) współpracują, w miarę potrzeby, z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi, w zakresie rozwoju programów edukacyjnych oraz kształtujących świadomość społeczną z poszanowaniem ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej.

Artykuł 14

Ocena oddziaływania i zmniejszanie negatywnych oddziaływań

1. Każda Umawiająca się Strona, w miarę możliwości i potrzeb:

- (a) wprowadza odpowiednie procedury wymagające wykonania oceny oddziaływania na środowisko proponowanych projektów, które mogą mieć istotne negatywne skutki dla różnorodności biologicznej, w celu uniknięcia lub zmniejszenia takich skutków, oraz tam, gdzie to jest właściwe, pozwala na udział społeczności w tych procedurach;
- (b) wprowadza odpowiednie uregulowania dla zapewnienia, że środowiskowe konsekwencje jej programów i polityk, które mogą mieć znacząco negatywne oddziaływanie na różnorodność biologiczną, są w sposób należyty brane pod uwagę;
- (c) popiera, na zasadzie wzajemności, notyfikowanie, wymianę informacji oraz konsultacje na temat działań w ramach jej jurysdykcji lub kontroli, które mogą mieć istotne negatywne skutki dla różnorodności biologicznej w innych państwach lub na obszarach znajdujących się poza granicami jurysdykcji krajowej, poprzez zachęcanie do zawierania, w razie potrzeby, odpowiednich dwustronnych, regionalnych lub wielostronnych porozumień;
- (d) w przypadku bliskiego lub poważnego niebezpieczeństwa bądź szkody, powstających pod jej jurysdykcją lub kontrolą dla różnorodności biologicznej na obszarze znajdującym się pod jurysdykcją innych państw lub na obszarach poza granicami jurysdykcji krajowej, powiadamia niezwłocznie potencjalnie zagrożone państwa o takim niebezpieczeństwie lub szkodzie, a także inicjuje działanie w celu zapobieżenia lub zmniejszenia tego niebezpieczeństwa lub szkody oraz
- (e) popiera uregulowania krajowe umożliwiające szybkie reagowanie na działania lub zdarzenia spowodowane zarówno przyczynami naturalnymi lub w inny sposób, które stanowią poważne i bliskie niebezpieczeństwo dla różnorodności biologicznej, oraz zachęca do współpracy międzynarodowej mającej na celu uzupełnienie tych uregulowań krajowych oraz, w razie potrzeby, w uzgodnieniu z innymi zainteresowanymi państwami lub regionalnymi organizacjami integracji gospodarczej, ustanawia wspólne plany postępowania w przypadkach nadzwyczajnych.

2. Konferencja Stron rozpatruje, na podstawie przeprowadzonych badań, kwestię odpowiedzialności i wyrównywania strat, w tym przywracania do stanu poprzedniego i odszkodowania za szkody wyrządzone różnorodności biologicznej, z wyjątkiem przypadku, gdy taka odpowiedzialność jest wyłącznie sprawą wewnętrzną.

Artykuł 15

Dostęp do zasobów genetycznych

1. Uznając suwerenne prawa państw do ich zasobów naturalnych, uprawnienie do określenia dostępu do zasobów genetycznych należy do rządów państw oraz podlega ustawodawstwu krajowemu.

2. Każda Umawiająca się Strona dąży do stworzenia warunków ułatwiających innym Umawiającym się Stronom dostęp do zasobów genetycznych w celu użytkowania ich w sposób racjonalny z punktu widzenia środowiska oraz nie wprowadza żadnych ograniczeń, które byłyby sprzeczne z celami niniejszej konwencji.

3. Dla celów niniejszej konwencji za zasoby genetyczne dostarczane przez Umawiającą się Stronę, o których mowa w niniejszym artykule oraz w artykułach 16 i 19, uważa się wyłącznie zasoby dostarczane przez Umawiające się Strony, które są krajami pochodzenia tych zasobów, lub przez Strony, które pozyskały zasoby genetyczne zgodnie z niniejszą konwencją.

4. Dostęp do zasobów genetycznych, o ile zostanie przyznany, odbywa się na wzajemnie uzgodnionych warunkach oraz zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu.

5. Dostęp do zasobów genetycznych wymaga uzyskania uprzedniej zgody od Umawiającej się Strony dostarczającej te zasoby, chyba że Strona ta zdecyduje inaczej.

6. Każda Umawiająca się Strona dąży do rozwijania i prowadzenia badań naukowych opartych na zasobach genetycznych dostarczanych przez inne Umawiające się Strony, przy pełnym udziale tych Stron oraz w miarę możliwości na ich terytorium.

7. Każda Umawiająca się Strona podejmuje odpowiednie ustawodawcze, administracyjne lub polityczne działania zgodnie z artykułami 16 i 19 oraz, w razie potrzeby, poprzez mechanizm finansowy utworzony na podstawie artykułów 20 i 21, mając na celu sprawiedliwy i równy dostęp do wyników badań i rozwoju oraz korzyści wynikających z komercyjnego lub innego wykorzystania zasobów genetycznych z państwem dostarczającym takie zasoby. Podział ten dokonywany jest na wzajemnie uzgodnionych warunkach.

Artykuł 16

Dostęp do technologii oraz jej transfer

1. Każda Umawiająca się Strona uznając, że technologia obejmuje biotechnologię oraz że zarówno dostęp do technologii, jak i jej transfer pomiędzy Umawiającymi się Stronami stanowią podstawowe warunki osiągnięcia celów niniejszej konwencji, zobowiązuje się, zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu, zapewnić i/lub ułatwić innym Umawiającym się Stronom dostęp i transfer tych technologii, które mają istotne znaczenie dla ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej lub wykorzystują zasoby genetyczne i nie powodują znacznych szkód dla środowiska.

2. Dostęp do technologii oraz jej transfer, o którym mowa w ustępie 1, do państw rozwijających się są zapewnione i/lub ułatwione na sprawiedliwych i jak najbardziej korzystnych warunkach, w tym na warunkach preferencyjnych lub koncesji, jeśli Strony wyraziły na to zgodę, a w razie potrzeby, zgodnie z mechanizmem finansowym utworzonym na podstawie artykułów 20 i 21. W przypadku technologii będących przedmiotem patentów lub innych praw własności intelektualnej taki dostęp i transfer odbywa się na warunkach zapewniających ich odpowiednią i skuteczną ochronę, zgodnie z prawami własności intelektualnej. Stosowanie niniejszego ustępu jest zgodne z postanowieniami ustępów 3, 4 i 5.

3. Każda Umawiająca się Strona podejmuje odpowiednie ustawodawcze, administracyjne lub polityczne działania gwarantujące Umawiającym się Stronom, w szczególności państwom rozwijającym się, które dostarczają zasoby genetyczne, dostęp do technologii opartych na wykorzystaniu zasobów genetycznych na wzajemnie uzgodnionych warunkach, w tym technologii chronionej patentami i innymi prawami własności intelektualnej, a w razie potrzeby na podstawie postanowień artykułów 20 i 21 i zgodnie z prawem międzynarodowym oraz stosownie do ustępów 4 i 5; dotyczy to również transferu takiej technologii.

4. Każda Umawiająca się Strona podejmuje odpowiednie ustawodawcze, administracyjne lub polityczne działania, które zachęcają sektor prywatny do ułatwiania dostępu do technologii, jej transferu i wspólnych przedsięwzięć w zakresie rozwoju technologii, o których mowa w ustępie 1. Działania takie przynoszą korzyści zarówno instytucjom rządowym, jak również sektorowi prywatnemu w państwach rozwijających się i są zgodne z ustępami 1, 2 i 3.

5. Umawiające się Strony, uznając fakt, że patenty oraz inne prawa własności intelektualnej mogą wywierać wpływ na wdrażanie niniejszej konwencji, współpracują ze sobą w tej dziedzinie, zgodnie z ustawodawstwem krajowym i prawem międzynarodowym w celu zapewnienia, aby prawa te wspierały cele niniejszej konwencji i nie były sprzeczne z nimi.

Artykuł 17

Wymiana informacji

1. Umawiające się Strony ułatwiają wymianę informacji pochodzących z ogólnie dostępnych źródeł dotyczących ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej z uwzględnieniem szczególnych potrzeb państw rozwijających się.

2. Taka wymiana informacji obejmuje wymianę wyników badań technicznych, naukowych i społeczno-ekonomicznych, jak również informacji dotyczących szkoleń i programów badawczych, wiedzy specjalistycznej, wiedzy tradycyjnej i tubylczej jako takich oraz w połączeniu z technologiami, o których mowa w artykule 16 ustęp 1. Tam, gdzie jest to możliwe, dotyczy to także rozpowszechniania tych informacji.

Artykuł 18

Współpraca techniczna i naukowa

1. Umawiające się Strony wspierają międzynarodową współpracę techniczną i naukową w dziedzinie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, w razie potrzeby, przez odpowiednie instytucje międzynarodowe i państwowe.

2. Każda Umawiająca się Strona wspiera współpracę techniczną i naukową z innymi Umawiającymi się Stronami, w szczególności z krajami rozwijającymi się, przy wdrażaniu niniejszej konwencji, inter alia, poprzez opracowywanie i wdrażanie narodowych polityk. Popierając taką współpracę, szczególną uwagę należy zwrócić na rozwijanie i umacnianie krajowych możliwości przez rozwój zasobów ludzkich oraz tworzenie instytucji.

3. Konferencja Stron na swoim pierwszym posiedzeniu określa sposób funkcjonowania mechanizmu wymiany informacji mającego na celu wspomaganie i ułatwianie współpracy technicznej i naukowej.

4. Umawiające się Strony, zgodnie z krajowym ustawodawstwem i polityką, promują i rozwijają metody współpracy w zakresie rozwoju i wykorzystania technologii, w tym technologii tubylczych i tradycyjnych, stosownie do celów niniejszej konwencji. W tym celu Umawiające się Strony promują także współpracę w zakresie szkolenia personelu i wymiany specjalistów.

5. Umawiające się Strony, na podstawie wzajemnego porozumienia, popierają tworzenie wspólnych programów badawczych oraz wspólnych przedsięwzięć mających na celu rozwój technologii służących realizacji celów niniejszej konwencji.

Artykuł 19

Przenoszenie biotechnologii oraz podział korzyści

1. Każda Umawiająca się Strona podejmuje odpowiednie ustawodawcze, administracyjne lub polityczne działania w celu zapewnienia efektywnego udziału w badaniach biotechnologicznych tych Umawiających się Stron, szczególnie państw rozwijających się, które dostarczają zasoby genetyczne do tych badań. Tam, gdzie to jest możliwe, badania prowadzone są na terytorium tych Umawiających się Stron.

2. Każda Umawiająca się Strona podejmuje wszelkie możliwe działania w celu promowania i udzielania priorytetowego dostępu Umawiającym się Stronom, szczególnie państwom rozwijającym się, do wyników i korzyści płynących z biotechnologii opartych na wykorzystaniu zasobów genetycznych dostarczanych przez te Umawiające się Strony. Taki dostęp oparty jest na sprawiedliwych i słuszych zasadach oraz odbywa się na wzajemnie uzgodnionych warunkach.

3. Strony rozważają potrzebę sporządzenia oraz założenia protokołu określającego odpowiednie procedury, a zwłaszcza dotyczące uzyskiwania uprzedniej zgody w sprawie bezpiecznego przemieszczania, przekazywania i wykorzystania wszystkich żywych organizmów zmodyfikowanych w rezultacie biotechnologii, które mogą wywierać negatywny wpływ na ochronę i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej.

4. Każda Umawiająca się Strona, bezpośrednio lub za pośrednictwem osoby fizycznej lub prawnej podlegającej jej jurysdykcji i dostarczającej organizmy, o których mowa w ustępie 3, udziela Umawiającej się Stronie, do której organizmy te mają być wprowadzone, wszelkich dostępnych informacji dotyczących użytkowania i przepisów bezpieczeństwa wymaganych przez tę Umawiającą się Stronę przekazującą te organizmy, jak również wszelkich dostępnych informacji o potencjalnym negatywnym oddziaływaniu tych organizmów.

Artykuł 20

Środki finansowe

1. Każda Umawiająca się Strona zobowiązuje się, w miarę swoich możliwości i zgodnie ze swoimi przyjętymi narodowymi planami, priorytetami oraz programami tej Strony, zapewnić pomoc finansową oraz stosować bodźce stymulujące krajowe działania, które prowadzą do osiągnięcia celów niniejszej konwencji.

2. Strony będące państwami rozwiniętymi zapewniają nowe i dodatkowe środki finansowe umożliwiające Stronom będącym państwami rozwijającymi się całkowite pokrycie uzgodnionych kosztów, jakie będą one ponosić w związku z podjęciem działań, do których zobowiązuje niniejsza konwencja oraz które umożliwiają uzyskanie korzyści z realizacji jej postanowień. Koszty te są uzgadniane między Stroną będącą państwem rozwijającym się a strukturą instytucjonalną, o której mowa w artykule 21, zgodnie z polityką, strategią, priorytetami programowymi i kryteriami uprawniającymi oraz wskaźnikową listą przyrostu kosztów ustalanych przez Konferencję Stron. Pozostałe Strony, w tym państwa znajdujące się w procesie transformacji gospodarczej, mogą dobrowolnie przyjmować na siebie zobowiązania Stron będących państwami rozwiniętymi. Dla celów niniejszego artykułu Konferencja Stron na swoim pierwszym posiedzeniu ustala listę Stron będących państwami rozwiniętymi oraz innych Stron, które dobrowolnie przyjmują zobowiązania Stron będących państwami rozwiniętymi. Konferencja Stron przeprowadza okresowy przegląd tej listy i w miarę potrzeby dokona jej korekty. Zachęca się inne państwa i inne źródła do składania dobrowolnych dotacji. Przy wdrażaniu tych zobowiązań należy uwzględniać potrzebę odpowiedniego poziomu finansowania, terminowości wpłat zgodnie z ustaleniami oraz konieczność sprawiedliwego podziału obciążeń, jakie z tego tytułu ponoszą Strony dostarczające środki finansowe i znajdujące się na liście.

3. Strony będące państwami rozwiniętymi mogą także dostarczać, a Strony będące państwami rozwijającymi się mogą wykorzystać środki finansowe przeznaczone na wdrażanie niniejszej konwencji poprzez dwustronne, regionalne i inne wielostronne sposoby.

4. Zakres, w jakim Strony będące państwami rozwijającymi się skutecznie wypełniają swoje zobowiązania wynikające z niniejszej konwencji, zależy od efektywności realizacji wdrażania przez Strony będące państwami rozwiniętymi swoich zobowiązań dotyczących środków finansowych i transferu technologii, ustanowionych w niniejszej konwencji, jak również od uwzględnienia faktu, że rozwój gospodarczy i społeczny oraz likwidacja ubóstwa są głównymi i nadrzędnymi priorytetami Stron będących państwami rozwijającymi się.

5. Strony, podejmując działania związane z finansowaniem i transferem technologii, biorą w pełni pod uwagę specyficzne potrzeby i szczególną sytuację państw najslabiej rozwiniętych.

6. Umawiające się Strony biorą również pod uwagę szczególne warunki związane z rozmieszczeniem i umiejscowieniem różnorodności biologicznej na terytoriach Stron będących państwami rozwijającymi się, w szczególności małych państw wyspiarskich.

7. Należy również wziąć pod uwagę szczególną sytuację państw rozwijających się, włącznie z tymi, których środowisko jest szczególnie podatne na zagrożenia, a więc takie, które posiadają strefy suche i półsuche oraz obszary nadbrzeżne i góryste.

Artykuł 21

Mechanizm finansowy

1. Dla celów niniejszej konwencji tworzy się mechanizm zapewnienia środków finansowych Stronom będącym państwami rozwijającymi się. Mechanizm ten oparty jest na zasadzie dotacji lub koncesji, których podstawowe elementy określa niniejszy artykuł. Dla celów niniejszej konwencji mechanizm ten jest podporządkowany Konferencji Stron, która nim zarządza i nadzoruje jego funkcjonowanie. Operacje w zakresie tego mechanizmu prowadzone są w ramach struktury instytucjonalnej, którą określa Konferencja Stron na swoim pierwszym posiedzeniu. Dla celów niniejszej konwencji Konferencja Stron określa politykę, strategię, priorytety programowe i kryteria uprawniające do dostępu i wykorzystania tych środków. Operacje finansowe powinny być prowadzone w sposób zapewniający odpowiedni poziom finansowania z zachowaniem terminowości wpłat, o których mowa w artykule 20. Wysokość środków finansowych powinna być stosowna do potrzeb ustalanych okresowo przez Konferencję Stron, biorąc pod uwagę konieczność sprawiedliwego podziału obciążeń między Strony dostarczające środki finansowe i znajdujące się na liście, o której mowa w artykule 20 ustęp 2. Strony będące państwami rozwiniętymi mogą również przekazywać środki finansowe na zasadzie dobrowolnych dotacji. Dotacje takie mogą także pochodzić z innych źródeł. Mechanizm działa w oparciu o demokratyczny i jawny system zarządzania.

2. Stosownie do celów niniejszej konwencji Konferencja Stron na swoim pierwszym posiedzeniu ustala politykę, strategię oraz priorytety programowe, jak również szczegółowe kryteria i wskazówki określające dostęp do środków finansowych i ich wykorzystywanie, włącznie z monitorowaniem i regularną oceną tego wykorzystywania. Konferencja Stron podejmuje decyzje dotyczące uregulowań zmierzających do realizacji postanowień ustępu 1 po konsultacji z instytucją, w której ramach funkcjonuje mechanizm finansowy.

3. Konferencja Stron dokonuje oceny skuteczności mechanizmu finansowego utworzonego zgodnie z niniejszym artykułem, w tym kryteriów i wskazówek, o których mowa w ustępie 2, nie wcześniej niż po upływie dwóch lat od wejścia w życie niniejszej konwencji, a następnie w regularnych odstępach czasu. Na podstawie takiej oceny Konferencja Stron podejmuje, w razie konieczności, odpowiednie działania w celu poprawy skuteczności mechanizmu finansowego.

4. Umawiające się Strony rozważają możliwość umocnienia istniejących instytucji finansowych w celu zapewnienia środków finansowych dla ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej.

Artykuł 22

Stosunek do innych konwencji międzynarodowych

1. Postanowienia niniejszej konwencji nie mają wpływu na prawa i zobowiązania żadnej z Umawiających się Stron, wynikające z jakiegokolwiek obowiązującego porozumienia międzynarodowego, z wyjątkiem przypadku, gdy wykonywanie tych praw i zobowiązań powodowałoby poważną szkodę lub zagrożenie dla różnorodności biologicznej.

2. Umawiające się Strony stosują niniejszą konwencję w odniesieniu do środowiska morskiego zgodnie z prawami i zobowiązaniami państw przewidzianymi w prawie morza.

Artykuł 23

Konferencja Stron

1. Niniejszym ustanawia się Konferencję Stron. Pierwsze posiedzenie Konferencji Stron zostaje zwołane przez Dyrektora Wykonawczego Programu Środowiskowego Narodów Zjednoczonych, nie później niż w ciągu jednego roku po wejściu w życie niniejszej konwencji. Następnie zwyczajne posiedzenia Konferencji Stron odbywają się w regularnych odstępach czasu, które ustala Konferencja na swoim pierwszym posiedzeniu.

2. Nadzwyczajne posiedzenia Konferencji Stron odbywają się w terminie, w jakim Konferencja uzna to za konieczne, lub na pisemny wniosek którejkolwiek ze Stron, pod warunkiem że w ciągu 6 miesięcy od powiadomienia Stron o tym wniosku przez Sekretariat co najmniej jedna trzecia Stron wyrazi swe poparcie dla tego wniosku.

3. Konferencja Stron w drodze konsensusu uzgadnia i przyjmuje swój regulamin oraz regulamin każdego organu pomocniczego, który może utworzyć, jak również przepisy finansowe regulujące finansowanie Sekretariatu. Konferencja na każdym swoim posiedzeniu przyjmuje budżet na okres finansowy do następnego posiedzenia zwyczajnego.

4. Konferencja Stron dokonuje przeglądu wykonywania niniejszej konwencji i w tym celu:

- (a) określa formę oraz harmonogram przekazywania informacji, które mają być przedłożone zgodnie z artykułem 26, i rozpatruje te informacje, jak również sprawozdania przedkładane przez organy pomocnicze;
- (b) rozpatruje rekomendacje naukowe, techniczne i technologiczne dotyczące różnorodności biologicznej przedstawiane zgodnie z artykułem 25;
- (c) rozważa i przyjmuje, w razie konieczności, protokoły zgodnie z artykułem 28;
- (d) rozważa i przyjmuje, stosownie do potrzeb, zgodnie z artykułem 29 i 30, poprawki do niniejszej konwencji oraz jej załączników;
- (e) rozważa poprawki do każdego protokołu lub jego załączników i zaleca ich przyjęcie Stronom tego protokołu, jeżeli tak zostanie zdecydowane;
- (f) rozważa i przyjmuje, stosownie do potrzeb, zgodnie z artykułem 30, dodatkowe załączniki do niniejszej konwencji;
- (g) ustanawia organy pomocnicze, szczególnie w celu doradztwa naukowego i technicznego, których ustanowienie uzna za konieczne dla realizacji niniejszej konwencji;
- (h) poprzez Sekretariat nawiązuje kontakty z organami wykonawczymi konwencji zajmującymi się sprawami objętymi niniejszą konwencją w celu ustanowienia z nimi odpowiednich form współpracy oraz
- (i) rozważa i podejmuje wszelkie inne dodatkowe działania, które mogą być niezbędne dla osiągnięcia celów niniejszej konwencji, biorąc pod uwagę doświadczenie nabyte podczas jej stosowania.

5. Organizacja Narodów Zjednoczonych, jej wyspecjalizowane agencje oraz Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej, jak również każde państwo niebędące Stroną niniejszej konwencji mogą być reprezentowane na posiedzeniach Konferencji Stron w charakterze obserwatorów. Jakikolwiek inny organ lub agencja, zarówno rządowa, jak i pozarządowa, związana z ochroną i zrównoważonym użytkowaniem różnorodności biologicznej, która poinformuje Sekretariat o swojej woli uczestniczenia w charakterze obserwatora na posiedzeniu Konferencji Stron, może zostać dopuszczona do udziału w tym posiedzeniu, o ile nie sprzeciwi się temu jedna trzecia Stron. Dopuszczenie i uczestnictwo obserwatorów jest określone regulaminem przyjętym przez Konferencję Stron.

Artykuł 24

Sekretariat

1. Niniejszym zostaje powołany Sekretariat. Jego funkcje są następujące:

- (a) organizowanie oraz obsługa posiedzeń Konferencji Stron przewidzianych w artykule 23;
- (b) sprawowanie funkcji powierzonych mu w którymkolwiek protokole;
- (c) przygotowywanie sprawozdań dotyczących sprawowania swoich funkcji przewidzianych w niniejszej konwencji oraz przedstawianie ich Konferencji Stron;
- (d) współdziałanie z innymi odpowiednimi organami międzynarodowymi, a w szczególności zawieranie takich porozumień administracyjnych i kontraktów, jakie mogą być niezbędne dla skutecznego wypełniania jego funkcji, oraz

(e) wykonywanie innych zadań, jakie może określić Konferencja Stron.

2. Na swoim pierwszym zwyczajnym posiedzeniu Konferencja Stron powierza funkcje Sekretariatu jednej spośród istniejących kompetentnych organizacji międzynarodowych, które wyraziły gotowość pełnienia funkcji Sekretariatu zgodnie z niniejszą konwencją.

Artykuł 25

Organ pomocniczy do spraw doradztwa naukowego, technicznego i technologicznego

1. Niniejszym tworzy się organ pomocniczy dla zapewnienia doradztwa naukowego, technicznego i technologicznego, którego zadaniem jest udzielanie Konferencji Stron oraz, w razie potrzeby, jej organom pomocniczym, we właściwym czasie, doradztwa w zakresie wdrażania niniejszej konwencji. Organ ten jest otwarty dla uczestnictwa wszystkich Stron i posiada charakter interdyscyplinarny. Składa się on z kompetentnych w odpowiednich dziedzinach przedstawicieli rządów. Organ ten regularnie zdaje Konferencji Stron sprawozdanie z wszystkich przejawów swojej pracy.

2. Organ ten, działający pod kierownictwem i zgodnie z wytycznymi Konferencji Stron oraz na jej polecenie:

- (a) dokonuje naukowej i technicznej oceny stanu różnorodności biologicznej;
- (b) przygotowuje naukowe i techniczne oceny skuteczności różnego rodzaju działań podejmowanych zgodnie z postanowieniami niniejszej konwencji;
- (c) wskazuje innowacyjne, skuteczne i najnowsze osiągnięcia technologiczne oraz metody dotyczące ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz doradza w zakresie sposobów i środków popierania rozwoju i/lub transferu technologii;
- (d) udziela porad w zakresie programów naukowych i międzynarodowej współpracy dotyczących badań i rozwoju związanego z ochroną i zrównoważonym użytkowaniem różnorodności biologicznej oraz
- (e) udziela odpowiedzi na pytania w sprawach naukowych, technicznych, technologicznych i metodologicznych, z którymi może zwrócić się Konferencja Stron lub jej organy pomocnicze.

3. Funkcje, zakres działania, organizacja oraz działalność tego organu mogą zostać dokładniej określone przez Konferencję Stron.

Artykuł 26

Sprawozdania

Każda Umawiająca się Strona, w odstępach czasu określonych przez Konferencję Stron, przedkłada Konferencji Stron sprawozdania dotyczące podejmowanych przez nią działań w celu wdrożenia postanowień niniejszej konwencji oraz ich skuteczności w osiąganiu celów niniejszej konwencji.

Artykuł 27

Rozstrzygnięcie sporów

1. W razie sporu pomiędzy Umawiającymi się Stronami dotyczącego interpretacji lub stosowania niniejszej konwencji zainteresowane Strony dążą do rozstrzygnięcia go w drodze negocjacji.

2. Jeżeli zainteresowane Strony nie mogą osiągnąć porozumienia w drodze negocjacji, mogą wspólnie zwrócić się do strony trzeciej o dobre usługi lub mediację.

3. Przy ratyfikacji, przyjęciu, zatwierdzeniu lub przystąpieniu do niniejszej konwencji lub w jakimkolwiek późniejszym terminie państwo lub regionalna organizacja integracji gospodarczej może złożyć depozytariuszowi pisemne oświadczenie, że w przypadku sporu nierozstrzygniętego zgodnie z ustępem 1 lub 2 przyjmuje jako obowiązkowy jeden lub obydwa z następujących sposobów rozstrzygnięcia sporów:

(a) arbitraż, zgodnie z procedurą określoną w części 1 załącznika II;

(b) oddanie sporu do rozstrzygnięcia Międzynarodowemu Trybunałowi Sprawiedliwości.

4. Jeżeli strony sporu nie przyjmą, zgodnie z ustępem 3, tej samej lub żadnej innej procedury, spór ten zostanie poddany postępowaniu pojednawczemu, zgodnie z częścią 2 załącznika II, chyba że Strony uzgodnią inaczej.

5. Postanowienia niniejszego artykułu stosuje się do każdego protokołu, z wyjątkiem protokołu, w którym zostało postanowione inaczej.

Artykuł 28

Przyjęcie protokołów

1. Umawiające się Strony współpracują przy sporządzaniu i przyjęciu protokołów do niniejszej konwencji.

2. Protokoły są przyjmowane na posiedzeniu Konferencji Stron.

3. Tekst proponowanego protokołu zostaje przekazany przez Sekretariat Umawiającym się Stronom co najmniej 6 miesięcy przed posiedzeniem Konferencji Stron.

Artykuł 29

Poprawki do konwencji lub protokołów

1. Każda Umawiająca się Strona może proponować poprawki do niniejszej konwencji. Poprawki do któregośkolwiek z protokołów może proponować każda ze Stron tego protokołu.

2. Poprawki do niniejszej konwencji są przyjmowane na posiedzeniu Konferencji Stron. Poprawki do protokołów są przyjmowane na posiedzeniu Stron danego protokołu. Tekst każdej proponowanej poprawki do niniejszej konwencji lub do protokołu, z wyjątkiem protokołu, w którym zostało postanowione inaczej, Sekretariat przedstawia Stronom Konwencji lub danego protokołu co najmniej 6 miesięcy przed posiedzeniem, na którym poprawka ta ma być przyjęta. O proponowanych poprawkach Sekretariat informuje również sygnatariuszy niniejszej konwencji.

3. Strony dokładają wszelkich starań, aby osiągnąć porozumienie w sprawie proponowanych poprawek do niniejszej konwencji lub protokołu w drodze konsensusu. Jeżeli mimo wszelkich starań porozumienie nie zostanie osiągnięte w drodze konsensusu, poprawka ostatecznie zostaje przyjęta większością dwóch trzecich głosów Stron niniejszej konwencji lub odpowiedniego protokołu, obecnych na posiedzeniu i głosujących, a następnie zostaje przedstawiona przez depozytariusza wszystkim Stronom do ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia.

4. O ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu poprawek depozytariusz jest powiadamiany pisemnie. Poprawki przyjęte zgodnie z ustępem 3 wchodzi w życie w stosunku do Stron, które je przyjęły, dziewięćdziesiątego dnia od daty złożenia dokumentów ratyfikacyjnych, przyjęcia lub zatwierdzenia przez co najmniej dwie trzecie Umawiających się Stron niniejszej konwencji lub danego protokołu, z wyjątkiem protokołu, w którym postanowiono inaczej. Następnie poprawki wchodzi w życie dla każdej innej Umawiającej się Strony dziewięćdziesiątego dnia od daty złożenia przez daną Stronę dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia tych poprawek.

5. Dla celów niniejszego artykułu określenie "Strony obecne i głosujące" oznacza Strony obecne i głosujące "za" lub "przeciw".

Artykuł 30

Przyjęcie załączników i poprawek do nich

1. Załączniki do niniejszej konwencji lub do któregośkolwiek protokołu stanowią integralną część konwencji lub takiego protokołu, jeżeli wyraźnie nie zostało przewidziane inaczej. Odesłanie do niniejszej konwencji lub jej protokołów stanowi jednocześnie odesłanie do ich załączników. Załączniki te ograniczone są do spraw proceduralnych, naukowych, technicznych i administracyjnych.

2. Jeżeli dany protokół nie przewiduje inaczej co do swoich załączników, następująca procedura jest stosowana do proponowania, przyjmowania i wejścia w życie dodatkowych załączników do niniejszej konwencji lub załączników do któregośkolwiek protokołu:

(a) załączniki do niniejszej konwencji lub do któregośkolwiek protokołu są proponowane i przyjmowane zgodnie z procedurą określoną w artykule 29;

(b) którakolwiek ze Stron, która nie może zatwierdzić dodatkowego załącznika do niniejszej konwencji lub załączników do protokołu, którego jest Stroną, notyfikuje to na piśmie depozytariuszowi w ciągu jednego roku od daty powiadomienia przez depozytariusza o przyjęciu tego załącznika. Depozytariusz niezwłocznie powiadamia wszystkie Strony o otrzymaniu takiej notyfikacji. Strona może w każdym czasie wycofać swój poprzedni sprzeciw i wówczas załączniki wchodzi w życie w stosunku do danej Strony zgodnie z postanowieniami litery (c);

(c) po upływie jednego roku od daty powiadomienia przez depozytariusza o przyjęciu załącznik wchodzi w życie w stosunku do wszystkich Stron niniejszej konwencji lub danego protokołu, które nie złożyły notyfikacji zgodnie z postanowieniami litery (b).

3. Proponowanie, przyjmowanie i wejście w życie poprawek do załączników do niniejszej konwencji lub do któregośkolwiek z protokołów odbywa się zgodnie z tą samą procedurą, co proponowanie, przyjmowanie i wejście w życie załączników do niniejszej konwencji lub załączników do któregośkolwiek z protokołów.

4. Jeżeli dodatkowy załącznik lub poprawka do załącznika są związane z poprawką do niniejszej konwencji lub do któregośkolwiek z protokołów, to dodatkowy załącznik lub poprawka nie wchodzi w życie do czasu wejścia w życie poprawki do niniejszej konwencji lub danego protokołu.

Artykuł 31

Prawo do głosowania

1. Z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w ustępie 2, każda Umawiająca się Strona niniejszej konwencji lub któregośkolwiek protokołu posiada jeden głos.

2. Regionalne organizacje integracji gospodarczej w sprawach należących do ich kompetencji korzystają z prawa głosu z liczbą głosów równą liczbie ich państw członkowskich, które są Umawiającymi się Stronami niniejszej konwencji lub danego protokołu. Organizacje takie nie korzystają ze swojego prawa do głosowania, jeżeli ich państwa członkowskie korzystają ze swego prawa i vice versa.

Artykuł 32

Związek między niniejszą konwencją a jej protokołami

1. Państwo lub regionalna organizacja integracji gospodarczej nie może stać się Stroną protokołu, jeżeli nie jest lub nie staje się w tym samym czasie Umawiającą się Stroną niniejszej konwencji.

2. Decyzje podejmowane na podstawie któregośkolwiek protokołu są podejmowane tylko przez Strony tego protokołu. Każda Umawiająca się Strona, która nie ratyfikowała, nie przyjęła lub nie zatwierdziła danego protokołu, może uczestniczyć w posiedzeniu Stron tego protokołu w charakterze obserwatora.

Artykuł 33

Podpisanie

Niniejsza konwencja jest otwarta do podpisu w Rio de Janeiro dla wszystkich państw oraz regionalnych organizacji integracji gospodarczej od dnia 5 czerwca 1992 r. do dnia 14 czerwca 1992 r. oraz w siedzibie Organizacji Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku od dnia 15 czerwca 1992 r. do dnia 4 czerwca 1993 r.

Artykuł 34

Ratyfikacja, przyjęcie lub zatwierdzenie

1. Niniejsza konwencja oraz każdy protokół do niej podlegają ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu przez państwa oraz przez regionalne organizacje integracji gospodarczej. Dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia lub zatwierdzenia są składane u depozytariusza.

2. Każda organizacja, o której mowa w ustępie 1, która staje się Stroną niniejszej konwencji lub protokołu, a której żadne państwo członkowskie nie jest Umawiającą się Stroną, jest związana zobowiązaniami wynikającymi odpowiednio z konwencji lub protokołu. W przypadku takich organizacji, których jedno lub więcej państw członkowskich jest Umawiającą się Stroną niniejszej konwencji lub protokołu, organizacja ta i jej państwa członkowskie podejmują decyzję w sprawie odpowiedzialności za realizację zobowiązań wynikających dla nich odpowiednio z niniejszej konwencji lub protokołu. W takich przypadkach organizacja i jej państwa członkowskie nie mogą równocześnie korzystać ze swoich praw wynikających z konwencji lub danego protokołu.

3. W swoich dokumentach ratyfikacyjnych, przyjęcia lub zatwierdzenia, organizacje, o których mowa w ustępie 1, wskazują zakres swoich kompetencji w sprawach objętych konwencją lub danym protokołem. Organizacje te powiadamiają także depozytariusza o wszelkich zmianach co do zakresu swoich kompetencji.

Artykuł 35

Przystąpienie

1. Niniejsza konwencja i każdy protokół do niej są otwarte do przystąpienia przez państwa i regionalne organizacje integracji gospodarczej od dnia, w którym konwencja lub te protokoły przestały być otwarte do podpisu. Dokumenty przystąpienia są składane u depozytariusza.

2. W swoich dokumentach przystąpienia organizacje, o których mowa w ustępie 1, określają zakres swoich kompetencji w sprawach objętych konwencją lub danym protokołem. Organizacje te powiadamiają także depozytariusza o wszystkich istotnych zmianach co do zakresu swoich kompetencji.

3. Postanowienia artykułu 34 ustęp 2 stosuje się do regionalnych organizacji integracji gospodarczej, które przystępują do niniejszej konwencji lub któregośkolwiek protokołu.

Artykuł 36

Wejście w życie

1. Niniejsza konwencja wchodzi w życie dziewięćdziesiątego dnia od daty złożenia trzydziestego dokumentu ratyfikacyjnego, zatwierdzenia lub przystąpienia.

2. Każdy z protokołów wchodzi w życie dziewięćdziesiątego dnia od daty złożenia takiej liczby dokumentów ratyfikacyjnych, zatwierdzenia lub przystąpienia, jaka została określona w tym protokole.

3. Dla każdej Umawiającej się Strony, która ratyfikuje, przyjmie lub zatwierdzi niniejszą konwencję bądź do niej przystąpi po złożeniu trzydziestego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, niniejsza konwencja wchodzi w życie dziewięćdziesiątego dnia od daty złożenia przez tę Stronę jej dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.

4. Każdy protokół, jeśli nie przewidziano w nim inaczej, wchodzi w życie dla Umawiającej się Strony, która go ratyfikuje, przyjmie lub zatwierdzi bądź przystąpi do niego po jego wejściu w życie zgodnie z ustępem 2, dziewięćdziesiątego dnia od daty złożenia przez Umawiającą się Stronę jej dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia bądź też dnia, w którym niniejsza konwencja wchodzi w życie dla danej Umawiającej się Strony, w zależności od tego, która data jest późniejsza.

5. Dla celów określonych w ustępie 1 i 2 dokument złożony przez regionalną organizację integracji gospodarczej nie jest traktowany jako dodatkowy do dokumentów złożonych przez Państwa członkowskie tej organizacji.

Artykuł 37

Zastrzeżenia

Do niniejszej konwencji nie mogą być zgłaszane żadne zastrzeżenia.

Artykuł 38

Wycofanie

1. Każda Umawiająca się Strona może wycofać się z niniejszej konwencji, przesyłając depozytariuszowi pisemne powiadomienie w każdym czasie po upływie dwóch lat od daty wejścia w życie niniejszej konwencji w stosunku do tej Strony.

2. Wycofanie się nabiera mocy po upływie roku od daty otrzymania przez depozytariusza takiego powiadomienia lub w terminie późniejszym, określonym w powiadomieniu o wycofaniu się.

3. Uważa się, że każda ze Stron wycofująca się z niniejszej konwencji wycofuje się również z każdego protokołu, którego jest stroną.

Artykuł 39

Tymczasowe porozumienie finansowe

Jeżeli Fundusz na rzecz Globalnego Środowiska Programu Odbudowy i Rozwoju Narodów Zjednoczonych, Programu Środowiska Narodów Zjednoczonych oraz Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju zostanie poddany całkowitej restrukturyzacji zgodnie z wymaganiami artykułu 21, staje się tymczasową strukturą instytucjonalną, wspomnianą w artykule 21, w okresie od daty wejścia w życie niniejszej konwencji do pierwszego posiedzenia Konferencji Stron lub do czasu, kiedy Konferencja Stron zdecyduje, jaka struktura instytucjonalna zostanie przyjęta zgodnie z artykułem 21.

Artykuł 40

Tymczasowe porozumienia dotyczące Sekretariatu

Sekretariat powołany przez Dyrektora Wykonawczego Programu Środowiskowego Narodów Zjednoczonych staje się Sekretariatem, o którym mowa w artykule 24 ustęp 2, tymczasowo, w okresie od daty wejścia w życie niniejszej konwencji do pierwszego posiedzenia Konferencji Stron.

Artykuł 41

Depozytariusz

Sekretarz Generalny Narodów Zjednoczonych pełni funkcje depozytariusza niniejszej konwencji i któregokolwiek z protokołów.

Artykuł 42

Teksty autentyczne

Oryginał niniejszej konwencji, której teksty w językach angielskim, arabskim, chińskim, francuskim, hiszpańskim i rosyjskim są jednakowo autentyczne, zostaje złożony u Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

Na dowód czego niżej podpisani, należycie w tym celu upoważnieni, podpisali niniejszą konwencję.

Sporządzono w Rio de Janeiro dnia piątego czerwca tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego drugiego roku.

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK I

IDENTYFIKACJA I MONITORING

1. Ekosystemy i siedliska: charakteryzujące się wysoką różnorodnością, dużą liczbą gatunków endemicznych lub zagrożonych, lub też te, które cechuje pierwotność przyrody; niezbędne dla gatunków migrujących; mające istotne znaczenie społeczne, ekonomiczne, kulturowe lub naukowe; bądź reprezentatywne, rzadkie lub związane z kluczowymi procesami ewolucyjnymi lub innymi procesami biologicznymi.

2. Gatunki i środowiska, które: są zagrożone; są dzikimi krewnymi gatunków udomowionych lub hodowlanych; przedstawiają wartość dla medycyny, rolnictwa lub inną wartość ekonomiczną; mają znaczenie społeczne, naukowe lub kulturowe; bądź mają znaczenie dla badań w dziedzinie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, takie jak gatunki wskaźnikowe; oraz

3. Opisane genomy i geny mające znaczenie społeczne, naukowe i gospodarcze.

ZAŁĄCZNIK II

CZĘŚĆ 1

ARBITRAŻ

Artykuł 1

Strona występująca z roszczeniem powiadamia Sekretariat, że strony kierują spór do arbitrażu zgodnie z artykułem 27. Powiadomienie powinno określać przedmiot arbitrażu i wskazywać w szczególności te artykuły konwencji lub protokołu, których interpretacja lub zastosowanie stanowią przedmiot sporu. Jeżeli strony nie osiągną zgody co do przedmiotu sporu, zanim przewodniczący trybunału zostanie wyznaczony, trybunał arbitrażowy określi przedmiot sporu. Sekretariat przekazuje informację otrzymaną w ten sposób wszystkim Umawiającym się Stronom konwencji lub danego protokołu.

Artykuł 2

1. W sporach pomiędzy dwiema stronami trybunał arbitrażowy składa się z trzech członków. Każda ze stron sporu powołuje arbitra, a dwóch arbitrów powołanych w ten sposób wyznaczy, za obopólną zgodą, trzeciego, który będzie pełnił funkcję przewodniczącego trybunału. Przewodniczący trybunału nie może być obywatelem jednej ze stron sporu ani posiadać stałego miejsca zamieszkania na terytorium jednej ze stron, ani być zatrudniony przez którąkolwiek z nich, ani też wcześniej nie może zajmować się daną sprawą w innym charakterze.

2. W sporach pomiędzy więcej niż dwiema stronami strony posiadające wspólny interes w sporze powołają wspólnie jednego arbitra.

3. Każdy wakat jest wypełniany w sposób określony dla pierwotnego powołania arbitra.

Artykuł 3

1. Jeżeli przewodniczący trybunału arbitrażowego nie zostanie wyznaczony w ciągu dwóch miesięcy od powołania drugiego arbitra, Sekretarz Generalny Narodów Zjednoczonych, na wniosek strony, wyznacza przewodniczącego w ciągu następujących dwóch miesięcy.

2. Jeżeli jedna ze stron sporu nie powoła arbitra w ciągu dwóch miesięcy od otrzymania wniosku, druga strona może poinformować o tym fakcie Sekretarza Generalnego, który wyznacza go w ciągu następujących dwóch miesięcy.

Artykuł 4

Trybunał arbitrażowy podejmuje decyzje zgodnie z postanowieniami niniejszej konwencji, odpowiednimi protokołami oraz zgodnie z prawem międzynarodowym.

Artykuł 5

Jeżeli strony sporu nie uzgodnią inaczej, trybunał arbitrażowy ustala własne zasady postępowania.

Artykuł 6

Trybunał arbitrażowy może, na wniosek jednej ze stron sporu, zalecić niezbędne tymczasowe środki zabezpieczające.

Artykuł 7

Strony sporu ułatwiają pracę trybunału arbitrażowego, a w szczególności wykorzystując wszystkie środki, którymi dysponują:

- (a) przekazują mu wszystkie odpowiednie dokumenty, informacje i materiały oraz
- (b) w razie konieczności, umożliwiają mu powołanie świadków lub ekspertów i uzyskanie ich zeznań.

Artykuł 8

Strony i arbitrzy zobowiązani są chronić poufności wszelkich informacji, które otrzymują jako poufne w toku postępowania przed trybunałem arbitrażowym.

Artykuł 9

Jeżeli ze względu na szczególne okoliczności sprawy trybunał arbitrażowy nie postanowi inaczej, strony sporu pokrywają koszty trybunału w równych częściach. Trybunał prowadzi wykaz swoich kosztów i przedstawia stronom ich ostateczne zestawienie.

Artykuł 10

Którakolwiek z Umawiających się Stron posiadająca interes o charakterze prawnym w przedmiocie sporu, który może być naruszony przez podjęte decyzje w danej sprawie, może za zgodą trybunału włączyć się w tok postępowania.

Artykuł 11

Trybunał może rozpatrywać i podejmować decyzje w sprawie roszczeń wzajemnych wynikających bezpośrednio z przedmiotu sporu.

Artykuł 12

Decyzje, zarówno proceduralne, jak i merytoryczne, podejmowane są przez trybunał większością głosów jego członków.

Artykuł 13

Jeżeli jedna ze stron sporu nie stawi się przed trybunałem arbitrażowym lub nie podejmie obrony swojej sprawy, druga strona może zwrócić się z wnioskiem do trybunału o kontynuowanie postępowania i wydanie orzeczenia. Nieobecność strony lub niepodjęcie obrony swojej sprawy nie stanowi przeszkody w prowadzeniu postępowania. Przed wydaniem ostatecznej decyzji trybunał arbitrażowy musi być przekonany, że roszczenie jest należycie uzasadnione pod względem faktycznym i prawnym.

Artykuł 14

Trybunał wydaje swoją ostateczną decyzję w ciągu pięciu miesięcy od daty swojego ukonstytuowania się, chyba że uzna za konieczne przedłużenie tego okresu na czas nie dłuższy niż dalsze pięć miesięcy.

Artykuł 15

Ostateczna decyzja trybunału arbitrażowego ogranicza się do przedmiotu sporu i podaje podstawy, na których jest oparta.

Zawiera ona nazwiska członków uczestniczących w jej podjęciu oraz datę tej decyzji. Każdy członek trybunału może dołączyć do ostatecznej decyzji opinię odrębną lub opinię różniącą się od podjętej decyzji.

Artykuł 16

Orzeczenie jest wiążące dla stron sporu. Nie podlega ono apelacji, chyba że strony sporu uzgodniły uprzednio procedurę apelacyjną.

Artykuł 17

Jakakolwiek rozbieżność, która może powstać między stronami sporu co do interpretacji lub sposobu wykonania ostatecznej decyzji, może być przez każdą stronę przedstawiona do rozstrzygnięcia trybunałowi arbitrażowemu, który wydał tę decyzję.

CZĘŚĆ 2

POSTĘPOWANIE POJEDNAWCZE

Artykuł 1

Komisja pojednawcza powoływana jest na wniosek jednej ze stron sporu. Komisja ta składa się, chyba że strony uzgodnią inaczej, z pięciu członków, po dwóch wyznaczonych przez każdą ze stron, oraz przewodniczącego, wybranego wspólnie przez tych członków.

Artykuł 2

W sporach pomiędzy więcej niż dwiema stronami strony posiadające ten sam interes powołują wspólnie swoich członków komisji. W przypadku gdy dwie lub więcej stron posiadają odrębne interesy lub nie mogą osiągnąć porozumienia co do tego, czy posiadają ten sam interes, powołują one swoich członków oddzielnie.

Artykuł 3

Jeżeli strony nie wyznaczą członków komisji pojednawczej w ciągu dwóch miesięcy od daty wniosku o utworzenie takiej komisji, Sekretarz Generalny Narodów Zjednoczonych, jeżeli zostanie o to poproszony przez stronę, która złożyła taki wniosek, wyznacza tych członków w ciągu następnych dwóch miesięcy.

Artykuł 4

Jeżeli przewodniczący komisji pojednawczej nie zostanie wybrany w ciągu dwóch miesięcy od wyznaczenia ostatniego z członków komisji, Sekretarz Generalny Narodów Zjednoczonych, jeżeli zostanie o to poproszony przez stronę, wyznacza przewodniczącego komisji w ciągu następnych dwóch miesięcy.

Artykuł 5

Komisja pojednawcza podejmuje swoje decyzje większością głosów swoich członków. Jeżeli strony sporu nie zdecydują inaczej, ustala ona swoją własną procedurę. Komisja przedstawia propozycję rozstrzygnięcia sporu, którą strony rozważają w dobrej wierze.

Artykuł 6

Rozbieżności co do kompetencji komisji pojednawczej są rozstrzygane przez tę komisję.

Po zaznajomieniu się z powyższą konwencją, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 13 grudnia 1995 r.